

Sokół, Zofia

Sprawozdanie z sesji naukowej na temat: "Stan i potrzeby badań nad dziejami oświaty w Galicji"

Kwartalnik Historii Prasy Polskiej 26/4, 149-150

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIE Z SESJI NAUKOWEJ NA TEMAT:
„STAN I POTRZEBY BADAŃ NAD DZIEJAMI OŚWIATY W GALICJI”

W dniach 23—25 października 1986 r. w Zameczku „Romantycznym” w Łańcucie odbyła się ogólnopolska sesja naukowa nt. „Stan i potrzeby badań nad dziejami oświaty w Galicji”.

Organizatorami sesji byli: Instytut Pedagogiki i Psychologii WSP w Rzeszowie, Towarzystwo Naukowe, Ośrodek Usług Pedagogicznych i Socjalnych oraz Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie, uczestnikami zaś pracownicy naukowo-dydaktyczni i naukowo-badawczy z PAN, wyższych szkół pedagogicznych w Polsce oraz uniwersyteckich wydziałów pedagogicznych, interesujących się sprawami kształcenia nauczycieli w rozwoju historycznym.

Celem sesji było zorientowanie się w dotychczasowym, rozproszonym, stanie badań nad dziejami oświaty w Galicji, w istniejącym dorobku piśmienniczym, wykazanie ośrodków i ludzi zajmujących się tym zagadnieniem, ujawnienie źródeł i zasobów archiwalnych, słowem — podsumowanie istniejącego już dorobku i wysunięcie propozycji badawczych na przyszłość.

Pierwsze dwa dni sesji poświęcone były sprawom szkolnictwa ludowego w Galicji i problemom zawodu nauczycielskiego oraz związkom ze szkolnictwem w zaborach rosyjskim i pruskim. Obrady połączono ze zwiedzaniem Muzeum-Zamku w Łańcucie, gdzie zorganizowano wystawę wydawnictw galicyjskich ze zbiorów biblioteki muzealnej, głównie czasopism pedagogicznych, podręczników szkolnych, pomocy naukowych i innych materiałów związanych z tematyką sesji.

Trzeci dzień sesji przeznaczono wyłącznie na omówienie czasopism pedagogicznych, jakkolwiek problematykę tę wielokrotnie poruszano i w dniach poprzednich w referatach takich, jak: *Czasopisma galicyjskie w zbiorach biblioteki Muzeum-Zamku w Łańcucie* dr. Adama Horbowskiego (WSP Rzeszów), *Źródła drukowane do dziejów szkolnictwa w Galicji w bibliotekach Polski południowo-wschodniej* dr. Andrzeja Jagusztyna (WSP Rzeszów), *Szkolnictwo rolnicze w Galicji — stan badań* dr. Czesława Cerbera (TN w Rzeszowie), czy też *Szkolnictwo ludowe diecezji tarnowskiej 1840—1850* ks. prof. dr. hab. Bolesława Kumora (KUL), w których czasopisma potraktowano jako źródła poznania myśli i praktyki pedagogicznej.

W dniu poświęconym czasopismom pedagogicznym wygłoszono trzy referaty oraz jeden komunikat; odbyła się również dyskusja na ten temat.

Problematykę otworzył referat dr. Stefana Możdżenia (WSP Kielce) *Czasopisma pedagogiczne w Galicji. Stan i potrzeby badań*, przedstawiający dzieje galicyjskich czasopism pedagogicznych na tle innych zaborów. Po uzyskaniu autonomii Galicja stała się głównym ośrodkiem wydawniczym czasopism pedagogicznych; ukazywało się tu ponad 30 tytułów, podczas gdy w zaborze pruskim 13, zaś w zaborze rosyjskim — 17 tytułów. Niektóre z czasopism wydawanych we Lwowie, jak np. „Szkoła” (od 1868), czy też „Muzeum” (od 1885), pełniące rolę głównych organów myśli pedagogicznej we wszystkich trzech zaborach, wychodziły do 1939 r., a założony w 1912 r.

w Krakowie „Ruch Pedagogiczny” ukazuje się dotychczas. Miesięcznik „Muzeum”, wydawany przez Towarzystwo Nauczycieli Szkół Wyższych dzięki subwencji Sejmu Krajowego, poświęcony był sprawom wychowania i szkolnictwa średniego. Obok rozpraw mających dotąd wartość naukową zawierał on bogaty dział recenzji i literatury pedagogicznej, podręczników szkolnych, lektury młodzieżowej, a także doniesienia o ruchu pedagogicznym za granicą. Wydawano ponadto dodatki w językach niemieckim i francuskim, zawierające streszczenia najlepszych artykułów i wiadomości publikowanych na łamach „Muzeum”, w celu informowania zagranicy o polskim dorobku w zakresie nauk pedagogicznych. Nic dziwnego, że czasopismo to stało się tematem dwóch kolejnych referatów: mgr Teresy Gomuły (WSP Kielce) *Czasopismo naukowe „Muzeum” na tle czasopism pedagogicznych w Galicji* i mgr Jana Sydora (Bibl. Gł. UAM w Poznaniu) *Funkcja informacyjna „Muzeum” — pisma dla nauczycieli szkół średnich w Galicji*.

Nieco odmienny charakter miał referat dr Zofii Sokół (Bibl. WSP Rzeszów) *Czasopisma uczniowskie w szkołach galicyjskich (1890—1920)*, w którym autorka przedstawia rzadko pojawiające się na warszłacie badawczym gazetki uczniowskie związane z organizacjami niepodległościowymi. Głównymi ośrodkami tych pism były Lwów, gdzie wychodziły „Promień”, „Tekka”, „Zjednoczenie” i „Życie”, oraz Kraków, gdzie ukazywały się „Znicz”, „Młodzież”, „Sprawa” i inne, które zapoczątkowały rozwój ruchu niepodległościowego w gimnazjach w Galicji Środkowej. Ustalono istnienie 15 tytułów tajnych czasopism uczniowskich, wydawanych w Przemyślu (8 tytułów), w Jarosławiu (3), w Rzeszowie (3) i w Sanoku (1).

Dyskusja w tym dniu dotyczyła głównie czasopisma „Muzeum”, i roli, jaką odegrało ono w propagowaniu polskiej myśli pedagogicznej w innych zaborach, zwłaszcza pruskim, gdzie w okresie polityki „Kulturkampf” pisma pedagogiczne nie ukazywały się.

Organizatorzy zapowiedzieli wydanie drukiem materiałów stanowiących dorobek sesji.

Zofia Sokół